

Vzdělávací DVD *Kolektivizace venkova* je další částí série multimediálních vzdělávacích pomůcek, které připravil Ústav pro studium totalitních režimů. Ve srovnání s předchozími DVD působí zatím nejprofesionálnějším dojmem. DVD je nutné chápat především jako výukovou pomůcku pro učitele dějepisu, v kontextu diskuse o českých soudobých dějinách a s ohledem na vydávající instituci na něj však bude patrně pohlíženo (podobně jako na předchozí DVD vydaná ÚSTR) jako na jistou formu interpretace významné kapitoly českých dějin 20. století. Velmi oceňuji, že se autoři soustředili především na výukovou rovinu a že se svojí pomůckou nesnaží suplovat učebnici či historický výklad zvoleného časového období. Oproti předchozím výukovým DVD Ústavu pro studium totalitních režimů *Kolektivizace venkova* obsahuje minimum jednoznačných autoritativních interpretací. Úvodní texty ke kapitolám a „historická část“ metodických listů k jednotlivým ukázkám se soustředí především na zasazení ukázky do historického kontextu, nevnučují učitelům jednoznačný výklad, a jsou tak v souladu s deklarovanou názorovou pluralitou a diskusí nad dějinami. Velmi pozitivně hodnotím také vypuštění modelových odpovědí. Použitý koncept daleko více podněcuje k „přemýšlení nad dějinami“, a výsledek je tak méně návodný. Základní orientaci uživatele DVD jistě pomůže pečlivější faktografie, doprovodný chronologický přehled a reprezentativní seznam rozšiřující literatury.

Přes výše popsané není DVD *Kolektivizace venkova* názorově neutrální, autoři dávají svůj postoj ke konfliktnímu období najevo jak v komentářích, tak volbou filmových ukázek, které tvoří jádro pomůcky. Složitě období politických, ekonomických a sociálních změn a konfliktů českého venkova je představeno především v rovině konfliktu mezi komunistickou mocí a sedláky (většími rolníky). Představený obraz kolektivizace vesnice tak částečně postrádá plastičnost, role dalších složek společnosti v procesu kolektivizace je přiblížena jen velmi okrajově. Částečně je to způsobeno možnostmi výběru audiovizuálního materiálu, československá kinematografie pochopitelně častěji zachycovala hlavní aktéry konfliktů než další účastníky kolektivizace. Z velké části je však tento výsledek výsledkem jasně definovaného názorového postoje autorů ke kolektivizaci. V úvodu k DVD se sice distancují od bipolární „politické“ interpretace kolektivizace jako konfliktu sedláků s komunisty, která převažovala v 90. letech, cíl apoliticky představit kolektivizaci jako heterogenní proces se jim však podle mého názoru úplně splnit nepodařilo. Argumentaci etickým „imperativem paměti“ chápu jako jistou formu alibismu, použité pojetí kolektivizace ve skutečnosti příliš nevybočuje z výše popsané „politické“ interpretace. Jistý kvalitativní problém vidím v kapitole „Příběh Vyhnanic“, kterou ve stávajícím stavu nedoporučuji k publikaci.

Přes tuto výhradu se učitelům dějepisu dostává do rukou kvalitní výuková pomůcka, která (spolu s webovým projektem „Čítanka kolektivizace“) pokrývá zvolenou tematiku více než dostatečně.

Petr Cajthaml